

La riquesa de les nacions depèn també de la seva riquesa ètica

Dll, 6/07/2015 per Catalunya Religió

(*Bisbat d'Urgell*) La riquesa de les nacions depèn avui també de la seva riquesa ètica. És una de les idees marc de la dotzena edició de la [Càtedra de Pensament Cristià del Bisbat d'Urgell](#), que es va celebrar dissabte i que enguany s'ha centrat en el tema "Lideratge ètic. Exemplaritat pública". L'arquebisbe d'Urgell, **Joan-Enric Vives**, va presidir l'acte inaugural al Centre Cultural i de Congressos Lauredià. Vives estava acompanyat a la taula presidencial per la Cònsol Major de Sant Julià de Lòria, **Montserrat Gil**, i pels ponents convidats: el doctor **Àngel Castiñeira**, director de la Càtedra de Lideratges i Governança Democràtica d'ESADE (URL); la doctora **Camino Cañón**, Catedràtica de Lògica Matemàtica de la Universitat Pontifícia de Comillas i presidenta del Fòrum de Laics d'Espanya; i el doctor **Francesc Torralba**, Director de la Càtedra de Pensament Cristià del Bisbat d'Urgell i professor de la Universitat Ramon Llull.

A l'Auditori, a més dels prop de cent cinquanta inscrits a la Càtedra, hi eren presents diferents personalitats de la societat andorrana, entre els quals el Cap del Govern d'Andorra, **Antoni Martí**, i la Ministra de Salut, Afers Socials i Ocupació, **Rosa Ferrer**.

La Cònsol laurediana va donar la benvinguda als ponents i participants i, tot seguit, l'arquebisbe Joan-Enric va dedicar unes paraules d'agraïment a la Parròquia de Sant Julià per l'acollida que presta a la Càtedra de Pensament Cristià des d'un bon principi. Va introduir el tema a debat en l'edició d'enguany; un debat que, més enllà de la seva importància intrínseca (atès que tot projecte col·lectiu requereix d'un lideratge eficient i responsable per arribar a bon port), en els darrers anys, i especialment des del començament de la crisi econòmica i de valors que encara patim actualment, ha anat guanyant pes en el conjunt de la ciutadania per la pèrdua de confiança en un bon nombre d'institucions públiques a conseqüència d'actituds poc exemplars, en el millor dels casos, o manifestament contràries als principis ètics més bàsics.

Tanmateix, la crisi de credibilitat que pateixen algunes institucions no és una casualitat ni un fet aïllat. Són símptomes de què cal aprofundir més en l'ètica pública i en la necessitat d'una exemplaritat en la vida social. La complexitat del món present requereix lideratges exemplars i amb autoritat; lideratges que s'inspirin en principis i s'articulin a través de virtuts, i que tinguin capacitat d'entusiasmar i de sumar complicitats en la gran tasca de construir un món millor.

Els cristians som cridats a comprometre'ns en la construcció d'una societat millor, a sortir de la pròpia bombolla per bastir institucions justes i lliures. Per això, cal que aprenguem les claus d'un bon lideratge per esdevenir la comunitat oberta i creativa que estem cridats a ser en el vell continent.

Acabat l'acte inaugural, el primer a intervenir va ser Àngel Castiñeira, que va desenvolupar la ponència "Les exigències d'un lideratge ètic en un univers en transformació". Partint de la premissa que la riquesa de les nacions depèn avui també de la seva riquesa ètica, Castiñeira va fer referència a alguns dels aspectes que han marcat l'actualitat social, econòmica i política dels darrers anys a Espanya i que configuren, al seu entendre, la "conjuntura crítica" en què ens trobem per compartir a continuació la reflexió que hi ha conjuntures crítiques que poden afavorir canvis institucionals profunds. Els períodes de crisi, va afegir, es poden aprofitar per repensar de dalt a baix la funció de les nostres institucions i de l'administració pública, augmentant-ne la capacitat de gestió, la solidesa institucional i la generació de valor als ciutadans en termes d'eficiència, honestat, productivitat, transparència i rendició de comptes. Tanmateix, va advertir Castiñeira, no n'hi ha prou amb voler canviar la situació sinó que cal que al poder de la integritat i la voluntat se sumi el poder del talent i la capacitat. Si volem aspirar a un model institucional lliure, inclusiu i generador de prosperitat per a tots haurem d'aprendre a combinar decisió, elecció democràtica i selecció ètica.

Tot seguit va intervenir Camino Cañón, que va parlar de "L'exemplaritat pública. Dels principis a les virtuts". Va començar posant en context el temps històric en què vivim i precisant què vol dir amb l'expressió "exemplaritat pública", i es referí a continuació a algunes virtuts públiques que haurien de ser consubstancials als sistemes democràtics moderns, com ara la veracitat, la solidaritat i la compassió, la resiliència i la capacitat de conviure en una societat plural i pluralista, per concloure que l'exemplaritat pública ens reclama subjectes col·lectius, subjectes socials, que facin palès que amb el cultiu de les virtuts esmentades es contribueix a generar maneres de viure més humanes, les quals possibiliten que en el seu si es desenvolupin persones mereixedores del grau elevat de respecte que reservem per a les persones exemplars.

La conferència de la tarda va ser Francesc Torralba parlant de "El lideratge espiritual. Tres casos sota la lupa". Va començar seva intervenció tot fent una aproximació al sentit de l'expressió "lideratge espiritual", més pròpia de la tradició cultural anglosaxona que de la nostra, segons va explicar. En la mesura en què la capacitat de liderar es pot entendre com la capacitat de conduir un col·lectiu de persones vers un horitzó determinat, en parlar de lideratge estem pressuposant, en primer lloc, una visió: la del lloc, real o conceptual, que justifica precisament la funció del líder; i, en segon terme, lideratge pressuposa també la capacitat de persuadir els membres, les persones, del col·lectiu que es vol conduir vers l'horitzó esmentat, tot i saber que només ens hi podrem atansar de manera asintòtica. Tenint present aquest punt de partida, l'expressió "lideratge espiritual" es podria aplicar, en primer lloc, a les persones que governen les institucions religioses; en segon lloc, pot significar aquelles persones que, obeint una crida interior, esdevenen fundadors d'ordes o congregacions; però també, en tercer lloc, la podem aplicar a aquelles persones que, fora de l'àmbit eclesial, han estat capaços de posar en marxa moviments socials que han transformat el seu temps i el seu món contra tota oposició. Gandhi, Martin Luther King i Nelson Mandela són exemples d'aquesta tercera categoria, i són els que va triar el ponent per examinar quins són els trets comuns que han fet d'aquest líders tres referents universal que formen part avui dia de l'imaginari col·lectiu de tots els pobles del món.

Un primer tret és que tots tres van partir d'una visió difícil, d'un horitzó poc probable, que alguns qualificarien com utòpic en el seu sentit etimològic: "fora de

lloc". En segon lloc, tots tres van tenir una extraordinària capacitat persuasiva, no tant per posseir unes dots oratòries excepcionals, sinó sobretot per una manera d'actuar que els convertí en exemplars als ulls de la societat. També van compartir una gran capacitat de sacrifici, de renúncia, fins al punt de perdre la llibertat durant molts anys, com en el cas de Mandela, o d'acabar assassinats, com fou el cas de Gandhi i Luther King.

Un altre tret comú als seus lideratges és l'actitud d'enfrontament a una legalitat que consideraven injusta. No es tracta tant d'una actitud transgressora de la llei, que també ho fou, sinó d'una actitud que transcendeix la legalitat per assolir l'horitzó de justícia que s'havien fixat. Aquesta actitud implica mantenir un sistema de valors (o de conviccions, si es prefereix dir així) molt sòlid, explicà el ponent.

I encara es poden destacar altres dos trets comuns a aquests tres líders històrics: d'una banda, la renúncia al "jo" en favor del "nosaltres"; cap d'ells, tot i tenir consciència del propi valor, no va caure en l'error de creure's indispensable, i, per tant, no es van atribuir un mèrit personal pel camí recorregut, sinó que reconeixeren el mèrit en l'esforç de tota la col·lectivitat que els va acompanyar fins a assolir les fites que perseguien. I, per últim, una irrenunciable vocació de perdó i de reconciliació, malgrat tots tres tenien força motius per atiar el ressentiment.

L'arquebisbe Vives va tancar la jornada tot agraint als ponents l'alt nivell de les seves aportacions, tant pels continguts com per la manera tan pedagògica en què els van presentar, i va compartir, com a reflexió final, que tots podem ser referents, i de fet ho som en un moment o altre, si més no en el nostre entorn més immediat i domèstic, però probablement no tots estem cridats a ser líders. Tanmateix, com va dir Pau VI, "avui el món no escolta els mestres, sinó els testimonis; i si de cas escolta els mestres és perquè també són testimonis", va recordar Vives. I va concloure: "de vegades Déu ens pot posar en la situació d'haver d'assumir el paper de líders, encara que ens sembli que no en tenim les qualitats per ser-ho. Fem-nos disponibles!".